

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 77/2021

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Δ')

Συνεδρίαση της 27ης Απριλίου 2021
(κατ' άρθρο 2 παρ.1 της απόφασης με αριθμό
211/2020 του Προέδρου του ΝΣΚ)

Σύνθεση

Πρόεδρος: Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη : Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ, Αικατερίνη Γρηγορίου, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτης Παππάς, Θεόδωρος Τσιράς, Αικατερίνη Γαλάνη, Στέργιος Κίκας, Δημήτριος Κατωπόδης, Ευτυχία Κασομένου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αγγελική Αναστοπούλου, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το με αριθ. πρωτ. 3343 οικ./22-02-2021 έγγραφο του Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη, Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής/ Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών & Διοικητικής Υποστήριξης/ Δ/σης Προμηθειών/ Τμήμα Προμηθειών.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται εάν έληξε η 75547/11-12-2014 σύμβαση υλοποίησης του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων, κατάδικων και κρατουμένων σε άδεια», με βάση το νομοθετικό πλαίσιο που τη διέπει και τη διάταξη του άρθρου 10 του ν.4760/2020 και

σε καταφατική περίπτωση: α) Ποιός ήταν ο χρόνος λήξης της σύμβασης. β) Εάν είναι δυνατή η πληρωμή του αναδόχου για τις υπηρεσίες που παρείχε σε υλοποίηση του έργου, κατά το οικονομικό έτος 2020 και γ) Εάν υπάρχει νόμιμος τρόπος για τη συνέχιση της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης, ενόψει της φύσεως του σκοπού που εξυπηρετεί, της ανάγκης που υπάρχει καθώς και για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με τη με αριθμό 16076/27-05-2014 διακήρυξη του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις, μεταξύ άλλων, του π.δ. 60/2007 και π.δ. 118/2007, προκηρύχθηκε κλειστός, διεθνής διαγωνισμός για την υλοποίηση του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια», με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, συνολικού προϋπολογισμού 1.000.000,00 €, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Μετά την κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού στην εταιρία «G4S ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΑΡΡΟΧΗΣ ΕΠΑΝΔΡΩΜΕΝΩΝ –ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», με διακριτικό τίτλο «G4S SECURE SOLUTIONS S.A.», με κόστος ημερήσιας αποζημίωσης για χρήση μιας(1) συσκευής ηλεκτρονικής επιτήρησης, συμπεριλαμβανομένης της αξίας του ΦΠΑ, το ποσό των 12,92 €, - σύμφωνα με την προσφορά της- υπεγράφη η με αριθ.75547/11-12-2014 σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της αναδόχου εταιρίας και υπεβλήθη από την τελευταία εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης, ποσού 69.768 €, η οποία αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% της συμβατικής αξίας, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2. Αντικείμενο της σύμβασης, σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτής, είναι η υλοποίηση του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων, κατάδικων και κρατουμένων σε άδεια». Για την ηλεκτρονική επιτήρηση

υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια χρησιμοποιούνται συστήματα που ανιχνεύουν τη γεωγραφική θέση του επιτηρούμενου και την αποστέλλουν στο κέντρο ελέγχου. Η επιτήρηση περιλαμβάνει την παρακολούθηση της παραμονής του αιτούντος στην κατοικία του και της κίνησής του εκτός αυτής. Περαιτέρω, στο άρθρο 2 της σύμβασης ορίζεται ο μέγιστος χρόνος υλοποίησης του έργου, σε είκοσι (20) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης ή μέχρι εξαντλήσεως της διαθέσιμης πίστωσης. Ειδικότερα, η Γ' Φάση του έργου, η οποία έχει αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών και εκκινείται με την ολοκλήρωση της Β' Φάσης, διαρκεί δεκαοκτώ (18) μήνες από την έναρξη της σύμβασης.

3. Για την παρακολούθηση και εποπτεία της λειτουργίας του ηλεκτρονικού συστήματος επιτήρησης ορίστηκαν ως αρμόδιες η Τριμελής Επιτροπή Εποπτείας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης (άρθρο 4 του π.δ. 62/2014), καθώς και η Επιτροπή Παρακολούθησης και Παραλαβής του έργου(άρθρο 7 της σύμβασης). Σχετικά με την πληρωμή του αναδόχου, τόσο στη διακήρυξη όσο και στη σύμβαση, ορίζεται ότι θα γίνει από πιστώσεις του προϋπολογισμού 2014 του ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. και μετά από σχετικές βεβαιώσεις παραλαβής της αρμόδιας Επιτροπής, ο δε ανάδοχος αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώνει την Αναθέτουσα Αρχή σε μηνιαία βάση για το διαμορφωθέν ύψος του κόστους υπηρεσιών, το οποίο σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί το διαθέσιμο προϋπολογισμό του έργου, καθώς και αν υπάρχει κίνδυνος υπέρβασής του.

4. Με το αριθμ.πρωτ.57005/26-07-2019 έγγραφο της Δ/σης Προμηθειών και Διαχείρισης Υλικού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ενημερώθηκε η Τριμελής Επιτροπή Εποπτείας για την Παρακολούθηση της Λειτουργίας του Συστήματος Ηλεκτρονικής Επιτήρησης ότι η διαθέσιμη πίστωση της σχετικής σύμβασης επαρκεί μέχρι τον προσεχή Οκτώβριο έτους 2019, και το αδιάθετο υπόλοιπο, μέχρι τις 10-2-2019, ανέρχονταν στο ποσό των 166.705,27 €. Ενόψει των ανωτέρω, και μετά τη μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, με το π.δ. 81/2019 (άρθρο 2 περ.5), η ανωτέρω Επιτροπή ζήτησε οδηγίες για τη λειτουργία της, και με το αριθμ.πρωτ. ΕΜΠ 56075/29-07-2019 έγγραφο προς τα Γραφεία Υπουργού και Υφυπουργού του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ενημέρωσε, μεταξύ άλλων, ότι σύμφωνα με την τελευταία αναφορά του αναδόχου, τον Απρίλιο του 2019, ο συνολικός αριθμός

ενεργών επιτηρουμένων ανερχόταν στους έντεκα(11), τη στιγμή που εκ της συμβάσεως προβλέπονται έως εκατό(100).

5. Η Γενική Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών, Διοικητικής Υποστήριξης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, με το από 20-9-019 υπηρεσιακό σημείωμα του Προϊστάμενου της, επεσήμανε προς τον Υφυπουργό Προστασίας του Πολίτη και τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, ότι η ελάχιστη ημερήσια αποζημίωση με την οποία επιβαρύνεται το Υπουργείο Δικαιοσύνης, αφορά τη χρήση συσκευών επιτήρησης για πενήντα (50) άτομα, μολονότι οι συσκευές τίθενται σε χρήση συνήθως για μικρότερο αριθμό ατόμων και περαιτέρω ότι η διαδικασία χρηματοδότησης της ηλεκτρονικής επιτήρησης, μέσω ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ., καθιστά δυσχερή τη διενέργεια και ολοκλήρωση νέας διαγωνιστικής διαδικασίας έως το χρόνο λήξης της ισχύουσας σύμβασης.

6. Η ερωτώσα υπηρεσία αναφέρει ότι με το υπ'αριθμ.80726/06-12-2019 έγγραφο του Α' Τμήματος Εκτέλεσης Τακτικού Προϋπολογισμού του Υπουργείου Δικαιοσύνης και τελική υπογράφουσα τη Γενική Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής, κατόπιν σχετικού αιτήματος, δόθηκε προέγκριση για το σύνολο της αναγκαίας για τη διενέργεια νέου διαγωνισμού, πίστωσης, ποσού 480.000 €, για τα οικονομικά έτη 2020-2022. Στο ίδιο έγγραφο μνημονεύεται ότι η εν λόγω σύμβαση έχει παραταθεί έως τις 30-06-2020, χωρίς όμως να προκύπτει από έγγραφα η εν λόγω παράταση.

7. Στη συνέχεια, η Πενταμελής Επιτροπή Παρακολούθησης Παραλαβής του Έργου (ΕΠΠΕ), με το με αριθμ.πρωτ.92706/13-12-2019 έγγραφό της προς τη Γενική Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών και τη Γενική Δ/ση Αντεγκληματικής Πολιτικής, εξέφρασε την άποψη ότι δεν έχει νομιμότητα λειτουργίας πλέον, αφού η ανωτέρω σύμβαση ήταν σε ισχύ μέχρις εξαντλήσεως της διαθέσιμης πίστωσης, η οποία επαρκούσε μέχρι τον Οκτώβριο του 2019.

8. Μετά την έκδοση του ν.4760/2020(Α'247), στη διάταξη του άρθρου 10 του οποίου ορίζεται ότι, «για την εποπτεία και παρακολούθηση της λειτουργίας του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων, καταδίκων και κρατουμένων σε άδεια», υπεύθυνες είναι οι ορισμένες από τον Υπουργό Δικαιοσύνης επιτροπές», η Τριμελής Επιτροπή Εποπτείας του έργου, με το με αριθμό 24008/22-12-2020 έγγραφό της προς τη Δ/ση Προμηθειών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ζήτησε να ενημερωθεί, εάν υπάρχει σύμβαση σε ισχύ για

την ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων, καταδίκων, κρατουμένων σε άδεια και φοιτητών κρατουμένων, προκειμένου να συνεχίσει το έργο της.

9. Με το από 13-01-2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σε απάντηση σχετικού εγγράφου μας, η ανωτέρω Επιτροπή μας πληροφόρησε ότι δεν λειτούργησε από τον Οκτώβριο του 2019 έως την 11^η Δεκεμβρίου 2020, διότι θεώρησε ότι αυτό το χρονικό διάστημα η σύμβαση δεν ήταν σε ισχύ και συνεπώς δεν έχει αρμοδιότητα ελέγχου των τριμηνιαίων αναφορών του αναδόχου που εστάλησαν στη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής.

10. Σύμφωνα με το αριθμ.πρωτ.4508οικ.11-03-2021 έγγραφο της Δ/σης Προμηθειών/Τμήμα Προμηθειών, ο ανάδοχος συνεχίζει να προσφέρει υπηρεσίες ηλεκτρονικής επιτήρησης και εξακολουθεί να υποβάλλει στην Τριμελή Επιτροπή Εποπτείας τριμηνιαίες αναφορές προόδου των υπηρεσιών, καθώς και σχετικό πίνακα προσδιορισμού του προς καταβολή ποσού, ενώ γνωρίζει τη συμπλήρωση της χρονικής διάρκειας της σύμβασης, αλλά και το χρόνο εξάντλησης της διαθέσιμης πίστωσης, λόγω της συμβατικής του υποχρέωσης να ενημερώνει την αναθέτουσα αρχή σε μηνιαία βάση για το διαμορφωθέν κόστος των υπηρεσιών, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι αυτός ανταποκρίθηκε στην προβλεπόμενη στη διακήρυξη και στη σύμβαση σχετική υποχρέωσή του. Η τελευταία δε υποβληθείσα στην Υπηρεσία τριμηνιαία αναφορά του αναδόχου, είναι η υπό στοιχεία ΝΛ/εγ/2021-00079/24-02-2021, ενώ η τελευταία εγκριθείσα και παραληφθείσα από την αρμόδια Επιτροπή, ΕΠΠΕ, αναφορά του, εστάλη με το αριθμ. ΝΛ/μγ/ 2019-01107/14-11-2019 έγγραφό του, και αφορά στην περίοδο από 11-08-2019 έως 10-11-2019, για την οποία εκδόθηκε σχετικά το από 28-11-2019 Πρακτικό οριστικής παραλαβής από την Επιτροπή, μετά τη διαπίστωση της ορθής καταγραφής των δεδομένων και του ορθού υπολογισμού των ποσών .

11. Στο με αριθμό 4594/12-04-2021 έγγραφο του ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. αναφέρεται ότι το τελευταίο χρηματικό ένταλμα που εξόφλησε στον ανάδοχο ήταν το υπό στοιχεία 322/10-02-2020(Σειρά Α), ποσού 58.340,25 €, και αφορούσε το διάστημα από 11-05-2019 έως 10-08-2019, το οποίο εξοφλήθηκε στις 19-04-2020, ενώ το υπόλοιπο αδιάθετης πίστωσης ανέρχεται στο ποσό των 51.588,09 €, πλην όμως, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της υπόθεσης, υφίσταται ανεκτέλεστο το από 28-11-2019

(τελευταίο) Πρακτικό οριστικής παραλαβής της αρμόδιας Επιτροπής για προσφερθείσες υπηρεσίες ηλεκτρονικής επιτήρησης του αναδόχου, χρονικής περιόδου από 11-08-2019 έως 10-11-2019 .

Κατόπιν των ανωτέρω πραγματικών περιστατικών και του ανακúψαντος νομικού προβληματισμού, υπεβλήθη το υπό εξέταση Ερώτημα.

Νομοθετικό Πλαίσιο

12. Στις διατάξεις των άρθρων 3 , 22 και 25 του π.δ. 60/2007 (Α' 64) «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/EK "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών", όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/EK της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005», και ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο της διακήρυξης του διαγωνισμού και σύναψης της υπό εξέταση σύμβασης, δηλαδή πριν την κατάργησή του με την παράγραφο 1, περ.60, του άρθρου 377 του ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις έργων, προμηθειών κλπ. Οδηγίες 2014/ 24/2014/25»(Α'147), προβλέπονταν τα ακόλουθα:

Άρθρο 3 «Αρχές που διέπουν τη σύναψη συμβάσεων (άρθρο 2 οδηγίας 2004/18/EK)»

Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις ενεργώντας με διαφάνεια.

Άρθρο 22 «Χρήση των ανοικτών, κλειστών και με διαπραγμάτευση διαδικασιών και του ανταγωνιστικού διαλόγου (άρθρο 28 οδηγίας 2004/18/EK)»

Οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στην ανοικτή διαδικασία ή στην κλειστή διαδικασία. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προβαίνουν στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών με τη χρήση ανταγωνιστικού διαλόγου, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 23. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στα άρθρα 24 και 25, μπορούν να προσφεύγουν στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού.

Άρθρο 25 «Διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού (άρθρο 31 οδηγίας 2004/18/EK)»

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών:

α)...β)... γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης, οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για τις ενδιαφερόμενες αναθέτουσες αρχές, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή με διαπραγμάτευση διαδικασίες με δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού που αναφέρονται στο άρθρο 24. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.

13. Περαιτέρω, στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 4 και 7 του π.δ. 62/2014 «Για τη λειτουργία του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων» (Α'105), όπως ίσχυαν κατά το χρόνο δημοσίευσής του, προβλέπονταν τα ακόλουθα:

Άρθρο 1

Για την ηλεκτρονική επιτήρηση υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια χρησιμοποιούνται συστήματα που ανιχνεύουν τη γεωγραφική θέση του επιτηρούμενου και την αποστέλλουν στο κέντρο ελέγχου. Η επιτήρηση περιλαμβάνει την παρακολούθηση της παραμονής του αιτούντος στην κατοικία του και της κίνησής του εκτός αυτής.

Άρθρο 2

1. Η υλοποίηση, λειτουργία και συντήρηση του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης ανατίθεται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εφεξής "ανάδοχος"), το οποίο τελεί υπό την εποπτεία και ρυθμιστική καθοδήγηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο ανάδοχος οφείλει: α) να διατηρεί κέντρο ελέγχου και επιτήρησης στην Αθήνα, που λειτουργεί καθημερινώς, αδιαλείπτως και σε 24ωρη βάση με επαρκές διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, για τον έλεγχο των επιτηρουμένων προσώπων, για τη λειτουργία και συντήρηση του συστήματος, για την ειδοποίηση και έλεγχο σε περίπτωση παραβιάσεων ή δυσλειτουργιών αυτού, για την τοποθέτηση και αφαίρεση των συσκευών επιτήρησης, για την τήρηση μονάδος και αρχείου συλλογής, καταγραφής, επεξεργασίας, αποθήκευσης και χρήσης των

στοιχείων και δεδομένων των επιτηρουμένων προσώπων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 5, β) να διατηρεί και να λειτουργεί σύστημα επικοινωνίας, αναφοράς παραβιάσεων επιτήρησης και ειδοποίησης των αρμοδίων δικαστικών αρχών και υπηρεσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και γ) να διατηρεί και να μεριμνά για τη λειτουργία εγκατάστασης τερματικού, με πλήρη πρόσβαση στο αρχείο σε πραγματικό χρόνο, για την άσκηση του έργου της Τριμελούς Επιτροπής Εποπτείας, που προβλέπεται στο άρθρο 4 του παρόντος.

3. Το βούλευμα, η δικαστική απόφαση ή η διάταξη, με την οποία επιβάλλεται το μέτρο της ηλεκτρονικής επιτήρησης, πρέπει να περιέχουν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο υπόδειγμα του Παραρτήματος και συγκεκριμένα α) τα στοιχεία του εντολέα της ηλεκτρονικής επιτήρησης, β) τα ατομικά στοιχεία του επιτηρούμενου, γ) το περιεχόμενο και τους όρους της ηλεκτρονικής επιτήρησης και δ) τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του επιτηρουμένου. Η ύπαρξη σταθερής τηλεφωνικής σύνδεσης στην οικία του επιτηρουμένου είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την έκδοση της διάταξης, της απόφασης ή του βουλεύματος. Η γραμματεία του ανακριτή, του εισαγγελέα εκτέλεσης ποινών ή της διεύθυνσης του καταστήματος κράτησης συντάσσει πίνακα στοιχείων του επιτηρουμένου, όπως αυτός περιγράφεται στο υπόδειγμα του Παραρτήματος, ο οποίος υπογράφεται από τον ανακριτή, τον εισαγγελέα εκτέλεσης ποινών ή τη διεύθυνση του καταστήματος κράτησης και ο οποίος παραδίδεται στον επιτηρούμενο και στον ανάδοχο, επί αποδείξει...4, 5, 6,

7. Αφού ο ανάδοχος τοποθετήσει και ενεργοποιήσει το σύστημα, ειδοποιεί αμέσως μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω συσκευής τηλεομοιοτυπίας το γραφείο του Ανακριτή που εξέδωσε τη σχετική διάταξη ή του Εισαγγελέα Εκτέλεσης Ποινών ή τη Διεύθυνση του Καταστήματος Κράτησης, εφόσον κρατείται σε αυτό ο επιτηρούμενος, την αρμόδια Διεύθυνση Ασφαλείας, το Αστυνομικό Τμήμα στο οποίο υπάγεται η δηλωθείσα κατοικία του επιτηρουμένου και την Τριμελή Επιτροπή Εποπτείας.

8. Με την ολοκλήρωση της περιόδου επιτήρησης ή σε περίπτωση διακοπής αυτής, για οποιονδήποτε από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 3 του παρόντος, ο ανάδοχος, μετά από εντολή του αρμόδιου Ανακριτή ή του Εισαγγελέα Εκτέλεσης Ποινών ή του Διευθυντή του Καταστήματος Κράτησης, αφαιρεί τον εξοπλισμό από τον επιτηρούμενο, ενημερώνει το σύστημα επιτήρησης και συντάσσει σχετική αναφορά, την οποία αποστέλλει στους ανωτέρω και στην Τριμελή Επιτροπή Εποπτείας».

Άρθρο 4

Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ιδρύεται Τριμελής Επιτροπή Εποπτείας, που ορίζεται ως υπεύθυνη επεξεργασίας κατά το νόμο 2472/1997(Α΄50), έργο της οποίας είναι και η εποπτεία και παρακολούθηση της όλης λειτουργίας του συστήματος επιτήρησης. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποτελείται από υπαλλήλους του Υπουργείου και ειδικότερα... Για την εκπλήρωση του έργου της η Επιτροπή διαθέτει τερματικό σε χώρο του ανωτέρω Υπουργείου, μέσω του οποίου μπορεί να ελέγχει ανά πάσα στιγμή τη σύμφωνη με τους όρους της σύμβασης ανάθεση εκτέλεση του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης».

Άρθρο 7

1. Ο θεσμός της ηλεκτρονικής επιτήρησης θα εφαρμοστεί πιλοτικά για χρονικό διάστημα μέχρι 18 μηνών και θα αφορά:

α) έως πενήντα (50) κρατούμενους που έχουν καταδικαστεί σε ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης και εκτίουν αυτήν στα Καταστήματα Κράτησης Διαβατών Θεσσαλονίκης, ... Στους κρατούμενους αυτούς θα εφαρμοστεί σύστημα παρακολούθησης της παραμονής τους στην κατοικία τους και της κίνησής τους εκτός αυτής. β) Έως πενήντα (50) κρατούμενους που έχουν καταδικαστεί σε ποινή περιορισμού και εκτίουν αυτήν στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα ή κρατούμενες που έχουν καταδικαστεί σε ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης και εκτίουν αυτήν στο Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελαιώνα Θηβών, οι οποίοι δηλώνουν μόνιμη κατοικία στην Περιφερειακή Ενότητα Αττικής, εξαιρουμένων των νήσων που υπάγονται σε αυτήν. Στους κρατούμενους αυτούς θα εφαρμοστεί σύστημα παρακολούθησης της παραμονής τους στην κατοικία τους και της κίνησής τους εκτός αυτής. γ) Έως εκατό (100) υποδίκους για εγκλήματα, η ανάκριση των οποίων υπάγεται στην αρμοδιότητα του Πρωτοδικείου Αθηνών, του Πρωτοδικείου Πειραιώς και του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, οι οποίοι δηλώνουν μόνιμη κατοικία στην Περιφερειακή Ενότητα Αττικής, εξαιρουμένων των νήσων που υπάγονται σε αυτήν ή την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης. Στους υποδίκους αυτούς θα εφαρμοστεί σύστημα παρακολούθησης της παραμονής τους στην κατοικία τους... 2. Σε περίπτωση που καλυφθεί ο αριθμός των ανωτέρω επιτηρουμένων, ο ανάδοχος ειδοποιεί τα αρμόδια όργανα και υπηρεσίες για την ανάκληση της διάταξης, απόφασης ή βουλεύματος, κατ' αναλογική εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου 3...».

Σημειώνεται ότι, η παράγραφος 1 του ανωτέρω άρθρου αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 του ν.4356/2015, (Α'181), χωρίς να τροποποιηθεί το πρώτο εδάφιο αυτής, το οποίο στη συνέχεια αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60 του ν.4443/2016 (Α'232), ως εξής: «1. Ο θεσμός της ηλεκτρονικής επιτήρησης θα εφαρμοστεί πιλοτικά για χρονικό διάστημα τριάντα έξι (36) μηνών και θα αφορά: ...» και ακολούθως, με το άρθρο 30 παρ.2 του ν.4531/2018 (Α'62/2018), ως εξής: «1. Ο θεσμός της ηλεκτρονικής επιτήρησης θα εφαρμοστεί πιλοτικά για χρονικό διάστημα σαράντα οκτώ (48) μηνών και θα αφορά:...».

Τέλος, η ως άνω διάταξη αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ν.4613/2019 (Α'78), ως εξής: «1. Ο θεσμός της ηλεκτρονικής επιτήρησης εφαρμόζεται πιλοτικά και λήγει με διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η πιλοτική εφαρμογή αφορά: ...» .

14. Στο ν.4760/2020(Α'247), και στη διάταξη του άρθρου 10 αυτού, ορίζεται ότι: «Για την εποπτεία και παρακολούθηση της λειτουργίας του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων, καταδίκων και κρατουμένων σε άδεια», υπεύθυνες είναι οι ορισμένες από τον Υπουργό Δικαιοσύνης επιτροπές, ήτοι η Τριμελής Επιτροπή Εποπτείας του άρθρου 4 του π.δ. 62/2014 και η Επιτροπή Παραλαβής και Παρακολούθησης του Έργου του άρθρου 7 της υπ' αριθμ. 75547 από 11.12.2014 Σύμβασης. Η σχετική δαπάνη βαρύνει τον προϋπολογισμό της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής».

15. Στη με αριθμό 16076/27-05-2014 Διακήρυξη του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, για την επιλογή αναδόχου για το έργο «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια», ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:
«... Α.1.5 Χρονοδιάγραμμα του έργου

Ο μέγιστος χρόνος υλοποίησης του Έργου ορίζεται σε είκοσι (20) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης ή μέχρι εξαντλήσεως της διαθέσιμης πίστωσης.

Ειδικότερα , η περιγραφή του Έργου, ανά Φάση, έχει ως εξής:

A ΦΑΣΗ: Μελέτη εφαρμογής του έργου, έχει διάρκεια τριάντα ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ενώ περιλαμβάνει το εγχειρίδιο διαδικασιών που προβλέπει το πλαίσιο επικοινωνίας, υποστήριξης, επαφής με τους επιτηρούμενους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία....

B ΦΑΣΗ: Προετοιμασία παροχής υπηρεσιών, έχει διάρκεια τριάντα ημέρες από την αποδοχή της Μελέτης εφαρμογής του έργου. Κατά τη φάση αυτή ο ανάδοχος προετοιμάζει τις τεχνικές και διοικητικές υποδομές, για την παροχή των απαιτούμενων υπηρεσιών. Επίσης περιλαμβάνει την εκπαίδευση της τριμελούς Επιτροπής Εποπτείας η οποία θα υλοποιηθεί δυο εβδομάδες πριν την ολοκλήρωση της υλοποίησης της B Φάσης. Ο ανάδοχος θα ενημερώσει την αναθέτουσα για την ετοιμότητα έναρξης της περιόδου παροχής υπηρεσιών.

Γ ΦΑΣΗ: Περίοδος παροχής υπηρεσιών η οποία διαρκεί για δεκαοκτώ μήνες από την έναρξή της.

Ειδικότερα η περιγραφή του Έργου ανά Φάση έχει ως εξής

Φάση	Ενδεικτική Διάρκεια Φάσης	Τίτλος Φάσης	Ενδεικτική Προϋπόθεση έναρξης
Φ 1	30 ημέρες	Μελέτη εφαρμογής	Εκκίνηση με την έναρξη του έργου
Φ 2	30 ημέρες	Προετοιμασία παροχής υπηρεσιών	Εκκίνηση με την ολοκλήρωση της Φάσης 1
Φ 3	18 μήνες	Περίοδος παροχής υπηρεσιών	Εκκίνηση με την ολοκλήρωση της Φάσης 2

A.1.6 . Κατηγορία του έργου

Το αντικείμενο του διαγωνισμού υπάγεται στην κατηγορία 27 του Παραρτήματος ΙΙ' του π.δ. 60/2007.

...

B. 5. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ – ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

...

Η Σύμβαση δύναται να τροποποιηθεί κατόπιν έγγραφης συμφωνίας των συμβαλλόμενων μερών στο πλαίσιο της Διακήρυξης και της κείμενης νομοθεσίας.

Η συνολική διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε είκοσι (20) μήνες η οποία παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά της από την υπογραφή της.

16. Στην υπ'αριθμ.75547/2014 σύμβαση του ανωτέρω έργου και στα με αριθμούς 1, 2, 7, 8, 9, και 17 άρθρα αυτής, προβλέπονται τα εξής:

Άρθρο 1 «Αντικείμενο της σύμβασης»

Αντικείμενο του παρόντος διαγωνισμού είναι η επιλογή Αναδόχου για την υλοποίηση του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια ». Με την προσθήκη στον Ποινικό Κώδικα, του άρθρου 110 Β, εισάγεται ο θεσμός της απόλυσης καταδίκων υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 283Α Κ.Π.Δ. Σκοπός του θεσμού αυτού είναι να συμβάλει στην αποσυμφόρηση των φυλακών από ήδη κρατούμενους σε αυτές καταδίκους χωρίς κινδύνους για τη δημόσια ασφάλεια. Για την ηλεκτρονική επιτήρηση υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια χρησιμοποιούνται συστήματα που ανιχνεύουν τη γεωγραφική θέση του επιτηρούμενου και την αποστέλλουν στο κέντρο ελέγχου. Η επιτήρηση περιλαμβάνει την παρακολούθηση της παραμονής του αιτούντος στην κατοικία του και της κίνησής του εκτός αυτής.

Άρθρο 2 «Διάρκεια της Σύμβασης»

A.1.1 Χρονοδιάγραμμα του έργου: Ο μέγιστος χρόνος υλοποίησης του Έργου ορίζεται σε είκοσι (20) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης ή μέχρι εξαντλήσεως της διαθέσιμης πίστωσης.

Ειδικότερα η περιγραφή του Έργου ανά Φάση έχει ως εξής:

A ΦΑΣΗ: Μελέτη εφαρμογής του έργου, έχει διάρκεια τριάντα ημερών από την υπογραφή της σύμβασης, ενώ περιλαμβάνει το εγχειρίδιο διαδικασιών που προβλέπει το πλαίσιο επικοινωνίας, υποστήριξης, επαφής με τους επιτηρούμενους σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία....

B ΦΑΣΗ: Προετοιμασία παροχής υπηρεσιών, έχει διάρκεια τριάντα ημέρες από την αποδοχή της Μελέτης εφαρμογής του έργου. Κατά τη φάση αυτή ο ανάδοχος προετοιμάζει τις τεχνικές και διοικητικές υποδομές, για την παροχή των απαιτούμενων υπηρεσιών...

Γ ΦΑΣΗ: Περίοδος παροχής υπηρεσιών η οποία διαρκεί για δεκαοκτώ μήνες από την έναρξή της.

Άρθρο 7 «Επιτροπή Παραλαβής και Παρακολούθησης Έργου»

Η εν λόγω επιτροπή θα οριστεί με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Τα μέλη της τριμελούς εποπτείας του άρθρου 4 του π.δ. 62/2014 θα συμμετέχουν στην ΕΠΠΕ. Η ΕΠΠΕ θα είναι υπεύθυνη για την εποπτεία και παρακολούθηση της όλης λειτουργίας του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 62/2014 καθώς και για: *ί... ν.* τη σύνταξη στο τέλος εκάστου τριμήνου καθ' όλη τη διάρκεια της παρούσας, πιστοποιητικού-πρωτοκόλλου παραλαβής για την ημερήσια πιστοποιηθείσα χρήση των συσκευών ηλεκτρονικής επιτήρησης, το οποίο συνοδευόμενο από τα απαραίτητα παραστατικά, θα διαβιβάζεται στο ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. για πληρωμή.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της θα: *ί... ν.* συντάσσει σχετικά πρακτικά, τα οποία θα διαβιβάζει στο ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. ώστε να καταβάλλεται στον Ανάδοχο η αναλογούσα αμοιβή ..»

Άρθρο 8 «Αμοιβή»

Το κόστος ημερήσιας αποζημίωσης για χρήση μίας (1) συσκευής ηλεκτρονικής επιτήρησης συμπεριλαμβανομένης της αξίας του ΦΠΑ ορίζεται το ποσό των 12,92€, σύμφωνα με την προσφορά του Αναδόχου. Οι ανωτέρω τιμές δεν υπόκεινται σε αναθεώρηση κατά τη διάρκεια ισχύος ή σε περίπτωση παράτασης της σύμβασης.

Άρθρο 9 «Πληρωμή - Κρατήσεις»

Η καταβολή του τιμήματος θα γίνει εξ ολοκλήρου σε ευρώ και σύμφωνα με τις νόμιμες διαδικασίες που ισχύουν στο δημόσιο. Η πληρωμή θα γίνει από πιστώσεις του προϋπολογισμού του ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. και μετά από σχετικές βεβαιώσεις παραλαβής της αρμόδιας Επιτροπής. Από το συνολικό ποσό της αμοιβής θα παρακρατηθούν οι νόμιμες κρατήσεις και ο αναλογούν φόρος, τα οποία και βαρύνουν τον ανάδοχο.

Η πληρωμή του έργου θα γίνει ως εξής: Για την τοποθέτηση της συσκευής επιτήρησης και τη διαχείριση του συστήματος απαιτείται η καταβολή του κόστους λειτουργίας των μέσων ηλεκτρονικής επιτήρησης. Η δαπάνη αυτή βαρύνει τον κρατούμενο ή υπόδικο και καταβάλλεται σε λογαριασμό Τράπεζας εδρεύουσας στην Ελλάδα, που υποδεικνύει ο ανάδοχος . ...

Σε περίπτωση ανάκλησης της διάταξης απόφασης ή βουλεύματος πέραν των συνεπειών για τον υπόδικο ή κατάδικο, ο ανάδοχος οφείλει να επιστρέφει την

υπολειπόμενη καταβληθείσα δαπάνη και καταβάλλεται σε λογαριασμό Τράπεζας εδρεύουσας στην Ελλάδα, που υποδεικνύει ο υπόδικος ή κατάδικος.

Σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδεδειγμένης οικονομικής αδυναμίας του επιτηρούμενου να καταβάλει το σύνολο ή μέρος του κόστους λειτουργίας των μέσων ηλεκτρονικής επιτήρησης αυτό βαρύνει, εν όλω ή εν μέρει, το Δημόσιο. Η κρίση για την οικονομική αδυναμία γίνεται από το αρμόδιο να αποφανθεί για την τοποθέτηση των συσκευών επιτήρησης όργανο, βάσει των στοιχείων που προσκομίζονται από τον αιτούντα. Η τοποθέτηση των συσκευών ηλεκτρονικής επιτήρησης δεν εξαρτάται στην περίπτωση αυτή από την προηγούμενη καταβολή του κόστους λειτουργίας. Στην περίπτωση αυτή, η καταβολή του κόστους λειτουργίας θα γίνεται απολογιστικά στο τέλος κάθε τριμήνου.

Η μονάδα μέτρησης κόστους παροχής υπηρεσιών είναι το κόστος της ημερήσιας χρήσης μιας συσκευής ηλεκτρονικής επιτήρησης (χρήση της συσκευής για λιγότερο από 24 ώρες σε μια δεδομένη ημέρα λογίζεται ως χρήση μίας ημέρας...

Ελάχιστη ημερήσια αποζημίωση (ΕΗΑ) του Αναδόχου ορίζεται το ποσό της αποζημίωσης που αντιστοιχεί στη χρήση 50 συσκευών επιτήρησης σε μία ημέρα, όπως αυτό προκύπτει από την οικονομική προσφορά του Αναδόχου.

Η Αναθέτουσα εγγυάται την ΕΗΑ, ανεξαρτήτως του αριθμού των ενεργοποιημένων συσκευών επιτήρησης καθ' όλη τη διάρκεια της Φάσης Γ: «Περίοδος Παροχής Υπηρεσιών», υπό τις εξής προϋποθέσεις:

Διανύεται η περίοδος παροχής υπηρεσιών (η Φάση Γ) του έργου.

Δεν έχει γίνει υπέρβαση της συνολικής διαθέσιμης πίστωσης του έργου.

Το σύστημα επιτήρησης είναι διαθέσιμο, δηλαδή είναι λειτουργικό, ενεργό και επιτρέπει την παροχή των υπηρεσιών επιτήρησης...

Εφόσον τα ημερήσια έσοδα του Αναδόχου μετά από την έναρξη της παροχής υπηρεσιών είναι μικρότερα από την ΕΗΑ, η Αναθέτουσα θα αποζημιώνει τον Ανάδοχο κατά το υπολειπόμενο ποσό. Εφόσον τα ημερήσια έσοδα του Αναδόχου από τη διάθεση της υπηρεσίας υπερβούν την ΕΗΑ, τότε θα αποζημιώνεται για την παροχή της υπηρεσίας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό.

Το ύψος της αποζημίωσης που θα καταβάλλει το δημόσιο, θα υπολογίζεται λαμβάνοντας υπόψη:

την ΕΗΑ ,

τον ημερήσιο αριθμό των συμμετεχόντων με ενεργές συσκευές επιτήρησης κατά το διάστημα αναφοράς

τα έσοδα από ιδιωτική χρηματοδότηση κατά το διάστημα αναφοράς

το ποσοστό διαθεσιμότητας του συστήματος και των συσκευών επιτήρησης κατά το διάστημα αναφοράς,

το ύψος της διαθέσιμης πίστωσης

Τα παραπάνω στοιχεία θα προκύπτουν από τις αναφορές υλοποίησης του έργου, που θα υποβάλλει ο Ανάδοχος ανά τρίμηνο υλοποίησης της σύμβασης και στις 0

Άρθρο 17 «Τεύχη της σύμβασης- Διατάξεις που διέπουν τη σύμβαση»

«...2...Ρητά συμφωνείται ότι η παρούσα Σύμβαση θα αποτελεί τη μοναδική συμφωνία μεταξύ των μερών για την εκτέλεση της υπηρεσίας και προμήθειας και ότι όλα τα έγγραφα που τυχόν ανταλλάχθηκαν μεταξύ τους πριν από την υπογραφή της, ... στερούνται ισχύος και εν γένει έννομων συνεπειών , δεν δεσμεύουν τα μέρη και δεν θα ληφθούν υπόψη για την ερμηνεία των όρων της παρούσας σύμβασης. 3. Σε περίπτωση αμφιβολίας και μόνον ως προς τα θέματα που δεν ρυθμίζονται ειδικά με την παρούσα σύμβαση, εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. 4. Σε αντικειμενικά δικαιολογημένες περιπτώσεις, εφόσον συμφωνήσουν προς τούτο και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, μπορεί να τροποποιείται η σύμβαση, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου (ΕΠΠΕ) και υπό τους όρους της κείμενης νομοθεσίας».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τον συνδυασμό των προαναφερθεισών διατάξεων και των όρων της σύμβασης, ερμηνευόμενων αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη μας από την αρμόδια υπηρεσία, προκύπτουν τα ακόλουθα:

17. Η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει τα της διεξαγωγής του διαγωνισμού και δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους διαγωνιζομένους, όσο και την Αρχή που διενεργεί το διαγωνισμό. Η δεσμευτικότητα

της διακήρυξης κατοχυρώνεται ως αρχή και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (ΣΤΕ ΕΑ352/2016, ΕΣ(Πράξη) 70/2006, ΝΣΚ117/2020). Εξάλλου, οι κανόνες που τίθενται με τη διακήρυξη κατισχύουν, ως ειδικότεροι κάθε άλλης διατάξεως (ΟΛΣΤΕ 95/2017, ΣΤΕ 1086, 1620/2015, 3439/2014, 5022/2012 κ.ά.).

18. Η διάταξη του άρθρου 3 του π.δ. 60/2007 (Α'64), κατά το χρόνο ισχύος του, υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να τηρεί τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των υποψηφίων, όχι μόνο κατά την ανάθεση της σύμβασης, αλλά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, περιλαμβανομένης και της φάσης εκτέλεσης της σύμβασης και δεν ήταν επιτρεπτή η τροποποίηση των όρων της σύμβασης κατά τη βούληση της αναθέτουσας, ούτε κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης, ούτε και όταν αυτή είχε λήξει, γιατί σε αντίθετη περίπτωση θα αλλοιώνονταν οι αρχικά προβλεφθέντες όροι για την ανάθεση της σύμβασης και ο υγιής ανταγωνισμός. Τροποποίηση της σύμβασης ήταν δυνατή μετά από συμφωνία των μερών μόνο κατά το στάδιο της εκτέλεσης και δεν αφορούσε θεμελιώδεις ή ουσιώδεις όρους για τη λειτουργία, την οικονομική ισορροπία και το αντικείμενό της, προκειμένου να μην υπάρξει, εκ των υστέρων, ανατροπή των όρων με βάση τους οποίους αναπτύχθηκε, κατά το προσυμβατικό στάδιο, ο ανταγωνισμός, διαμορφώθηκαν οι προσφορές των διαγωνιζομένων και ανακηρύχθηκε ο ανάδοχος (ΣΤΕ 940/2018, 749/2016, 3504,2387/2014, 660/2012, ΕΣ1748/2015, ΕΣ(Πράξη) 422,423/2012, ΝΣΚ 263/2015). Ανάλογη πρόβλεψη για τις αρχές που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, περιλαμβάνεται στη διάταξη του άρθρου 18 του ισχύοντος πλέον ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις έργων, προμηθειών κλπ. Οδηγίες 2014/24/ 2014/25»(Α'147).

19. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 22 και 25 του ιδίου π.δ. που αφορούν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, η διενέργεια ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού ήταν ο κανόνας και μόνο κατ' εξαίρεση η αναθέτουσα αρχή είχε την ευχέρεια να συνάπτει δημόσια σύμβαση με προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς να έχει προηγηθεί δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις περιοριστικά αναφερόμενες στη διάταξη του άρθρου 25 περιπτώσεις, οι οποίες, εισάγουσες παρέκκλιση από τον ανωτέρω γενικό κανόνα, ήταν στενά ερμηνευτέες και το βάρος απόδειξης και αιτιολόγησής τους έφερε η αναθέτουσα αρχή που τις επικαλείτο (ΣΤΕ 1747/2011, ΕΣ 32/2016, 2490/2015, 156/2008).

20. Εξαιρετική περίπτωση για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης, μέσω της διαδικασίας των διαπραγματεύσεων, χωρίς να έχει προηγηθεί δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, συνέτρεχε, μεταξύ άλλων, και όταν υπήρχαν λόγοι κατεπείγοντος, οφειλόμενου σε απρόβλεπτες περιστάσεις, δηλαδή σε έκτακτα πραγματικά γεγονότα, μη απορρέοντα από παραλείψεις ή έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής, τα οποία δεν ήταν δυνατόν, κατά τα διδάγματα της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής να προβλεφθούν, ώστε να μην ανακύψουν εξαιρετικά επείγουσες ανάγκες που καθιστούσαν αδύνατη την τήρηση των τασσόμενων στο νόμο προθεσμιών για τη διενέργεια ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού (ΕΣ 32/2016, ΕΣ (Πράξη) 1, 15/2008, 91/2007, ΝΣΚ 193/2010, 53/2020 ατομική). Επίσης, η επιλογή της ανωτέρω εξαιρετικής διαδικασίας, παρά τις σαφείς διατυπώσεις των οικείων διατάξεων, με σκοπό την αδιάλειπτη και απρόσκοπτη παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών μπορούσε, υπό προϋποθέσεις, να θεωρηθεί ως νόμιμη [ΕΣ (Πράξη) 91/2007].

Και υπό το ισχύον καθεστώς του ν.4412/2016, είναι επιτρεπτή η προσφυγή του αναθέτοντα φορέα αφενός στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, αφετέρου στη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης, με την τήρηση των προβλεπόμενων για κάθε διαδικασία προϋποθέσεων.

21. Η παροχή υπηρεσιών χωρίς να υφίσταται έγκυρη συμβατική σχέση ή μετά τη λήξη αυτής, γεννά αξιώσεις που θεμελιώνονται στις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού (άρθρο 904 ΑΚ), ο λήπτης δε των υπηρεσιών αυτών υποχρεούται να αποδώσει την ωφέλεια που απέκτησε χωρίς νόμιμη αιτία, η οποία (ωφέλεια) συνίσταται στη χρηματική αποτίμηση των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν και στη δαπάνη που εξοικονόμησε, στην οποία θα υποβαλλόταν αν την παροχή των ίδιων υπηρεσιών ανέθετε με έγκυρη σύμβαση σε άλλο πρόσωπο, το οποίο θα διέθετε τα ίδια επαγγελματικά προσόντα και ικανότητες. Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 904 ΑΚ, λαμβάνεται υπόψη ο πραγματικός πλουτισμός του συγκεκριμένου λήπτη, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, δηλαδή η επαύξηση του ενεργητικού της περιουσίας του και δεν εξετάζεται απλά η θεωρητική δυνατότητα αποκόμισης ωφέλειας αυτού (ΣτΕ 2170/2015, ΑΠ 668/2007, ΔΕΑ 66/2018). Ο ως άνω γενικός κανόνας του άρθρου 904 ΑΚ, που απορρέει από τις κοινωνικές αντιλήψεις περί ισότητας και επιείκειας, έχει εφαρμογή και επί του Δημοσίου και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, αφού υπέρ αυτών δεν καθιερώνεται εξαίρεση με τη διάταξη αυτή ή με άλλη (ΣτΕ 2170/2015, 318/2012, ΑΠ 435/2013, 1057/2011,

1307/2010). Η νομολογία δέχεται ότι η, κατά παράβαση των διατάξεων που ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων, παροχή υπηρεσιών δεν αποτελεί λόγο αποκλεισμού του παρέχοντα από την αναζήτηση της ωφέλειας, σε απόδοση της οποίας, λόγω της έλλειψης νόμιμης αιτίας, -εξαιτίας της παράβασης των διατάξεων αυτών-, ενέχεται ο λήπτης (ΑΠ 1293/2015, 1127/2003, ΔΕΑ 66/2018). Αντίθετα, σύμφωνα με τη νομολογία περί κατασκευής δημοσίων έργων, ο ανάδοχος δεν δικαιούται αμοιβής ή αποζημιώσεως για πρόσθετες εργασίες του έργου, μη προβλεπόμενες, που εκτέλεσε χωρίς προφορική εντολή, η οποία να έχει δοθεί στον τόπο του έργου και να έχει καταχωρηθεί στο ημερολόγιο αυτού, έστω και αν αυτές βελτιώνουν το έργο, ούτε δικαιούται αποδόσεως της ωφέλειας του λήπτη, βάσει των διατάξεων των άρθρων 904 επ.ΑΚ για τις πρόσθετες εργασίες (ΣΤΕ 749/2016, 2387/2014, 5117/2012, ΑΠ 665/2018, 711/2018, 178/2015).

22. Ο θεσμός της απόλυσης των καταδίκων υπό τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση, ο οποίος εισήχθη στον Ποινικό Κώδικα (άρθρο 110B νυν 110Α) με το ν.4205/2013 «Ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων κλπ, Αμοιβές δικηγόρων κλπ»(Α'242), αποτελεί έναν εναλλακτικό τρόπο περιορισμού της ελευθερίας και μπορεί να υποκαταστήσει τη φυλάκιση, καθώς και την προσωρινή κράτηση, κατόπιν υποβολής αιτήματος από τον ενδιαφερόμενο και εφόσον φυσικά συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις και κρίνεται εφικτή η επιβολή του. Με την εισαγωγή αυτού του ενδιάμεσου σταδίου έκτισης της ποινής επιδιώκεται, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου, η σταδιακή και ομαλή μετάβαση των επωφελούμενων του μέτρου της ηλεκτρονικής επιτήρησης από το καθεστώς στέρησης της ελευθερίας στην ελεύθερη κοινωνική ζωή και περαιτέρω η αποσυμφόρηση των φυλακών από ήδη κρατούμενους σε αυτές καταδίκους, χωρίς κινδύνους για τη δημόσια ασφάλεια. Ο ανωτέρω θεσμός αποφασίστηκε να εφαρμοσθεί πιλοτικά και η λειτουργία του να ανατεθεί, σε νομικό ή φυσικό πρόσωπο με διάθεση συγκεκριμένης πίστωσης από το ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

23. Το εκδοθέν με αριθμό 62/2014 προεδρικό διάταγμα «Για τη λειτουργία του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων»(Α'105) περιλαμβάνει διατάξεις για τη λειτουργία του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης

υπόδικων, κατάδικων και κρατουμένων και προβλέπει την πιλοτική εφαρμογή του με την ανάθεση υλοποίησής του σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μετά τη διενέργεια διαγωνισμού, υπό τη ρυθμιστική καθοδήγηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης και την εποπτεία και παρακολούθηση των αρμόδιων Επιτροπών. Στη διάταξη της παραγράφου 1, εδάφιο πρώτο, του άρθρου 7 του ανωτέρω νομοθετήματος, προβλέφθηκε αρχικά ότι ο θεσμός ηλεκτρονικής επιτήρησης θα εφαρμοσθεί πιλοτικά για 18 μήνες, χρονικό διάστημα το οποίο στη συνέχεια παρατάθηκε σε 36 και τελικά σε 48 μήνες, με τις διατάξεις των άρθρων 60 του ν.4443/2016 και 30 παρ.2 του ν.4531/2018 αντίστοιχα, ενώ στην τελευταία αντικατάσταση της ανωτέρω διάταξης, με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ν.4613/2019, ορίστηκε ότι η λειτουργία του εν λόγω θεσμού λήγει με διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου υπουργού. Η εν λόγω διάταξη αφορά στο θεσμό και μόνο της ηλεκτρονικής επιτήρησης και δεν τροποποιεί, ούτε παρατείνει τη χρονική διάρκεια της συναφθείσας σύμβασης για την υλοποίηση του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων, κατάδικων και κρατουμένων σε άδεια», η οποία προβλέπεται συγκεκριμένα στο άρθρο 2 αυτής και δεν υπήρξε ποτέ τροποποίησή της, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 17 παρ.4 αυτής. Περαιτέρω, η διάταξη του άρθρου 10 του ν.4760/2020, η οποία αναφέρεται στη συνέχιση της αρμοδιότητάς των ορισθέντων, για τη λειτουργία και εποπτεία του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης, Επιτροπών, δεν ασκεί επιρροή στη λήξη ισχύος της σύμβασης, η οποία επέρχεται με την πλήρωση ενός εκ των δύο (2) προβλεπόμενων στο άρθρο 2 αυτής, τρόπων.

24. Ενόψει των ανωτέρω, η ισχύς της ελεγχόμενης σύμβασης έχει λήξει, σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτής, διότι επήλθε και η συμπλήρωση του προβλεπόμενου χρόνου διάρκειάς της και η εξάντληση της διαθέσιμης πίστωσης, ως τέτοιας νοούμενης, της προϋπολογισθείσας δαπάνης του έργου, ανερχόμενης σε 1.000.0000 € .

25. Δεδομένης δε της πρόβλεψης στη σύμβαση δύο εναλλακτικών, πλην ισοδύναμων, τρόπων λήξης της ισχύος της, σχετιζόμενων με την υλοποίηση του έργου, και του γεγονότος ότι έχουν επέλθει και οι δύο, ως χρόνος λήξης αυτής, από τον οποίο επέρχονται αυτοδίκαια οι έννομες συνέπειές της, πρέπει να εκληφθεί στην προκειμένη περίπτωση, (λόγω της φύσης του αντικειμένου της σύμβασης), ο χρόνος εξάντλησης της πίστωσης, ο οποίος έπεται χρονικά της λήξης της χρονικής της διάρκειας.

26. Ενδεχόμενη παράταση της χρονικής διάρκειας της σύμβασης, είτε αύξηση της διαθέσιμης πίστωσης αυτής με σκοπό τη συνέχιση της λειτουργίας της, είναι ανεπίτρεπτη, διότι θα συνιστούσε παράβαση των διατάξεων του π.δ.60/2007, το οποίο διέπει τη σύναψη και την εκτέλεση της συγκεκριμένης σύμβασης και συγκεκριμένα της διάταξης του άρθρου 3 αυτού για την τήρηση των αρχών της διαφάνειας, της ισότητας και του υγιούς ανταγωνισμού, οι διατάξεις του οποίου π.δ. ενσωματώνουν ενωσιακό δίκαιο.

27. Για τις προσφερθείσες από τον ανάδοχο υπηρεσίες ηλεκτρονικής επιτήρησης των κρατουμένων, κατά το έτος 2020, κατά το οποίο δεν υφίστατο ενεργός σύμβαση, η αναθέτουσα αρχή, υπό την προϋπόθεση της αποδοχής τους, κατόπιν ελέγχου του πραγματικού κόστους των υπηρεσιών του, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προβλεπόμενη στη σύμβαση ελάχιστη ημερήσια αποζημίωση (ΕΗΑ), η οποία προϋποθέτει ενεργό σύμβαση, δύναται να αποδώσει την ωφέλεια που τυχόν αποκόμισε, κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού, άρθρα 904 ΑΚ επ., είτε με δικαστική απόφαση, κατόπιν άσκησης σχετικής αγωγής, είτε εξωδίκως με πρακτικό του ΝΣΚ και υπό τις προϋποθέσεις του νόμου.

28. Προσφυγή στις διαδικασίες της απευθείας ανάθεσης και της διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης, με επίκληση λόγων δημοσίου συμφέροντος για τη συνέχιση της λειτουργίας του έργου της πιλοτικής εφαρμογής του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης, είναι δυνατή κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 118 και 32, αντίστοιχα, του ισχύοντος πλέον ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις έργων, προμηθειών κλπ. Οδηγίες 2014/24 /2014/25» (Α'147), μετά την κατάργηση των π.δ. 60/2007 και 118/2007.

29. Ενόψει των προεκτεθέντων διατυπώθηκαν τελικά οι ακόλουθες γνώμες σε σχέση με τα υποβληθέντα ερωτήματα :

A. Ως προς το πρώτο και δεύτερο υποερώτημα, αν έληξε και πότε η υπό εξέταση σύμβαση:

1. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους, Πρόεδρο του Τμήματος Χρυσαφούλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Αικατερίνη Γρηγορίου, Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτη Παππά, Θεόδωρο Τσιρά, Στέργιο Κίκα, Δημήτριο

Κατωπόδη και Ευτυχία Κασομένου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί οκτώ -8) δέχθηκε τα εξής:

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Διακήρυξη του έργου και στο άρθρο 2 της 75547/2014 σύμβασης για την διάρκειά της, η ισχύς αυτής έχει λήξει, διότι αφενός παρήλθε, ο κατά τη διακήρυξη και τη σύμβαση χρόνος ισχύος της, αφετέρου εξαντλήθηκε, η διαθέσιμη- προϋπολογισθείσα πίστωση αυτής. Και ναι μεν οι προβλεπόμενοι ως άνω δύο (2) τρόποι λήξης της σύμβασης είναι ισοδύναμοι, ως χρόνος λήξης αυτής, όμως, πρέπει να εκληφθεί ο μεταγενέστερος χρόνος της εξάντλησης των πιστώσεων της, ο οποίος έπεται της λήξης της χρονικής διάρκειας αυτής, κατά τον οποίο επήλθαν αυτοδίκαια οι έννομες συνέπειες της λήξης της σύμβασης. Η κατά τον ανωτέρω χρόνο επελθούσα λήξη της σύμβασης και τα έννομα αποτελέσματα αυτής, δεν επηρεάζονται από τη μη έκδοση της προβλεπόμενης, στη διάταξη του άρθρου 7 του π.δ. 60/2007, διαπιστωτικής πράξης από τον αρμόδιο υπουργό, διότι αυτή αφορά στη λήξη του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης και όχι τη λήξη της σύμβασης υλοποίησης του έργου της πιλοτικής εφαρμογής του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης, η οποία διέπεται από το συγκεκριμένο κανονιστικό περιεχόμενο των συμβατικών όρων.

Κατά την εν μέρει αντίθετη ως προς το χρόνο λήξης της σύμβασης, γνώμη του Νομικού Συμβούλου του Κράτους, Δημητρίου Αναστασόπουλου, πρέπει να γίνουν δεκτά τα εξής:

Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με το ρητό γράμμα των συμβατικών δεσμεύσεων, έχουμε δύο τρόπους ισοδύναμους και εναλλακτικούς για τη λήξη της σύμβασης: Όταν επέλθει ο ένας εξ αυτών (εξάντληση χρόνου διάρκειας) δεν είναι αναγκαίο για τη λήξη της σύμβασης, κατά νομική και λογική συνέπεια, να επέλθει και ο δεύτερος (εξάντληση πιστώσεων). Σύμφωνα με την εισήγηση το πρώτον επήλθε η λήξη του χρόνου διάρκειας της σύμβασης και επακολούθησε μεταγενεστέρως η εξάντληση των πιστώσεων: Άρα η λήξη της σύμβασης εχώρησε με τη λήξη του χρόνου της. Τυχόν διαφορετική ερμηνεία (δηλ. ότι η λήξη της σύμβασης επήλθε με την εξάντληση των πιστώσεων) είναι αντίθετη με το γράμμα του συμβατικού κειμένου, καθώς έτσι τροποποιείται η εναλλακτική και διαζευκτική διαδοχή των ρητά προβλεπόμενων τρόπων λήξης και αυτό αποτελεί ανεπίτρεπτη τροποποίηση ρητών συμβατικών δεσμεύσεων.

2. Η γνώμη της μειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Αντιπρόεδρο του ΝΣΚ και Αικατερίνη Γαλάνη, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους (ψηφοί δύο-2), δέχθηκε τα εξής:

Κατά την έννοια της διάταξης του πρώτου εδαφίου του άρθρου 7 του π.δ. 62/2014, όπως αυτή προστέθηκε με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 3 του ν. 4613/2019, σύμφωνα με την οποία αντικαταστάθηκε η πρώτη φράση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του π.δ. 62/2014 και ειδικότερα: «1.. Ο θεσμός της ηλεκτρονικής επιτήρησης εφαρμόζεται πιλοτικά και λήγει με διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. ..», όπως αυτή προκύπτει σαφώς από την οικεία αιτιολογική έκθεση, αλλά και τις συνοδεύουσες αυτήν Εκθέσεις του Γ.Λ.Κ., σκοπός του νομοθέτη ήταν η «εκ πλαγίου» παράταση της υλοποιούμενης με τη επίμαχη σύμβαση πιλοτικής εφαρμογής μέχρι και την επέκταση έτι περαιτέρω του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης καταδίκων, υποδίκων κλπ. με τον εν σχεδίο τότε νέο Π.Κ. Πρόκειται συνεπώς για μία εκ του νόμου παράταση της διάρκειας της σύμβασης με την εταιρεία, στην οποία είχε ανατεθεί η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας, μέχρι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, οι οποίες θα είναι ικανές να οδηγήσουν τον Υπουργό Δικαιοσύνης να αποφασίσει τη λήξη της σύμβασης και την εφαρμογή ενός πληρέστερου και αποτελεσματικότερου συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης με όλες τις εγγυήσεις και προβλέψεις που απαιτούνται. Τούτο δε διότι ο θεσμός της ηλεκτρονικής αυτής επιτήρησης προβλέπεται και λειτουργεί κατ' εφαρμογή των οικείων διατάξεων του Π.Κ. και του Κ.ΠΔ., η διατήρηση δε της πιλοτικής εφαρμογής με την εν λόγω σύμβαση του ερωτήματος κρίθηκε αναγκαία από το νομοθέτη για λόγους δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα αντεγκληματικής πολιτικής (βλ. αιτιολογική έκθεση ν.4305/2014). Η παράταση της διάρκειας της εν λόγω σύμβασης συνάγεται εξάλλου και από το περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 10 του ν. 4760/2020 με την οποία ορίζονται οι υπεύθυνες για την εποπτεία και παρακολούθηση της λειτουργίας του έργου, το οποίο εκτελεί η ανάδοχος εταιρεία, Επιτροπές, μία εκ των οποίων είναι η Επιτροπή Παραλαβής και Παρακολούθησης του Έργου του άρθρου 7 της με αριθμ. 75547/11-12-2014 Σύμβασης (επίμαχης), η οποία μεριμνά, μεταξύ άλλων για τη συγκέντρωση και διαβίβαση των παραστατικών του υλοποιηθέντος, ανά τρίμηνο, έργου για την καταβολή της αναλογούσας αμοιβής από το ΤΑΧΔΙΚ στην ανάδοχο εταιρεία. Με βάση δε τη θέση αυτή της μειοψηφίας παρέλκει η απάντηση επί των υπολοίπων υποερωτημάτων.

Β. Ως προς το τρίτο υποερώτημα, αν είναι δυνατή η πληρωμή του αναδόχου για τις υπηρεσίες που παρείχε σε υλοποίηση του «έργου», κατά το οικονομικό έτος 2020.

Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Πρόεδρο του Τμήματος Χρυσάφουλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Αικατερίνη Γρηγορίου, Δημήτριο Αναστασόπουλο, Ελένη Πασαμιχάλη, Παναγιώτη Παππά, Θεόδωρο Τσιρά, Στέργιο Κίκα, Δημήτριο Κατωπόδη και Ευτυχία Κασομένου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι εννέα -9), δέχθηκε τα εξής:

Δεδομένου ότι η σύμβαση είχε λήξει και δεν υπήρχε συμβατική σχέση κατά το οικονομικό έτος 2020, δεν είναι δυνατή η, με τη διοικητική, δημοσιολογιστική διαδικασία εκτέλεσης των δαπανών, πληρωμή του αναδόχου για τις υπηρεσίες που αποδειχθεί ότι παρείχε σε υλοποίηση του έργου κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Ο ανάδοχος δικαιούται μεν αμοιβής για τις προσφερθείσες υπηρεσίες του ηλεκτρονικής επιτήρησης, η οποία αντιστοιχεί στην πραγματική ωφέλεια που αποκόμισε η αναθέτουσα αρχή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ΕΗΑ, η δε πληρωμή του, όμως, μπορεί να ενεργηθεί με δικαστική απόφαση, κατόπιν άσκησης σχετικής αγωγής, ή εξωδίκως με πρακτικό του ΝΣΚ και υπό τις προϋποθέσεις του νόμου.

Γ. Ως προς το τέταρτο υποερώτημα, αν υπάρχει νόμιμος τρόπος για τη συνέχιση της λειτουργίας του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης, ως τέτοιας νοούμενης στο υποβληθέν ερώτημα, της λειτουργίας της σύμβασης υλοποίησης του έργου «Πιλοτική εφαρμογή της λειτουργίας του θεσμού», ενόψει της φύσεως του σκοπού που εξυπηρετεί, της ανάγκης που υπάρχει καθώς και για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

1. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από τους Πρόεδρο του Τμήματος Χρυσάφουλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρο του Ν.Σ.Κ., Αικατερίνη Γρηγορίου, Ελένη Πασαμιχάλη, Θεόδωρο Τσιρά, Στέργιο Κίκα και Ευτυχία Κασομένου, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι έξι -6) δέχθηκε τα εξής:

Από το περιεχόμενο του υποβληθέντος υποερωτήματος και το γεγονός ότι η ερωτώσα υπηρεσία έχει ήδη υποβάλει αίτημα προέγκρισης δαπάνης για νέο διαγωνισμό, το οποίο έχει γίνει δεκτό, προκύπτει ότι η Διοίκηση επιθυμεί την απρόσκοπτη και χωρίς διακοπή παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής επιτήρησης των κρατουμένων, η οποία εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και τον κατά νόμο

επιδιωκόμενο σκοπό. Ενόψει αυτού, η υπηρεσία δύναται, μέχρις ότου εκκινήσει και ολοκληρώσει τις διαγωνιστικές διαδικασίες για σύναψη νέας σύμβασης, να προσφύγει στις προβλεπόμενες, στο ισχύοντα ν.4412/2016 (Α'147), διαδικασίες για τις εξαιρετικές και επείγουσες περιπτώσεις, αφού προηγουμένως αιτιολογήσει ειδικά το κατεπείγον της επιλογής της.

Η απάντηση στο υποερώτημα αυτό, που απασχολεί τη Διοίκηση, δεν εκφεύγει της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Ν.Σ.Κ., και είναι απαραίτητη για την ολοκληρωμένη απάντηση των ερωτημάτων, που απασχολούν τη Διοίκηση σχετικά με τη σύμβαση ηλεκτρονικής επιτήρησης, ώστε να βοηθηθεί στις επόμενες ενέργειές της, προς διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος (ΟΛΝΣΚ 160/2020).

2.Η γνώμη της μειοψηφίας, την οποία υποστήριξαν οι Δημήτριος Αναστασόπουλος, Παναγιώτης Παππάς και Δημήτριος Κατωπόδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους (ψήφοι τρεις -3) δέχθηκε τα εξής:

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους δεν έχει γνωμοδοτική αρμοδιότητα ως προς το τέταρτο υποερώτημα, διότι αυτό δεν πληροί τα κριτήρια του οργανισμού του Ν.Σ.Κ., αφού δεν τίθενται ειδικότεροι και ιδιαίτεροι νομικοί προβληματισμοί και δεν μπορεί να απαντηθεί λόγω της γενικότητάς του.

Απάντηση

30. Κατόπιν όλων των ανωτέρω, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ') επί των τεθέντων ερωτημάτων, γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, ως εξής:

Α)Στο πρώτο και δεύτερο υποερώτημα, ότι η ισχύς της 75547/2014 σύμβασης έληξε, όταν εξαντλήθηκαν οι διαθέσιμες πιστώσεις της.

Β)Στο τρίτο υποερώτημα, ότι η πληρωμή του αναδόχου για αποδεδειγμένα προσφερθείσες υπηρεσίες του το έτος 2020, κατά το οποίο δεν υπήρχε ενεργός σύμβαση, δεν είναι δυνατή με τη διοικητική, δημοσιολογιστική διαδικασία εκτέλεσης των δαπανών και αυτή δύναται να ενεργηθεί μόνο, είτε με δικαστική απόφαση, κατόπιν άσκησης σχετικής αγωγής, είτε εξωδίκως με πρακτικό του Ν.Σ.Κ., υπό τις προϋποθέσεις του νόμου.

Γ) Στο τέταρτο υποερώτημα, ότι η Υπηρεσία δύναται, έως ότου εκκινήσει και ολοκληρώσει τις διαγωνιστικές διαδικασίες για τη σύναψη νέας σύμβασης, να προσφύγει στις, προβλεπόμενες στον ισχύοντα ν.4412/2016 (άρθρα 32 και 118), διαδικασίες για τις επείγουσες περιπτώσεις, τηρώντας τις προϋποθέσεις του νόμου.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 07 -06 - 2021

Η Πρόεδρος
ΧΡΥΣΑΦΟΥΛΑ Α. ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια
ΑΓΓΕΛΙΚΗ Α. ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΡΕΔΡΟΣ Ν.Σ.Κ.